

TR32 BÖLGESİ YATÇILIK FAALİYETLERİ

Armağan AYDIN – Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisi

İçindekiler	
GİRİŞ	3
BÖLÜM 1 GÜNEY EGE BÖLGESİ'NDE DENİZ TURİZMİ FAALİYETLERİ	4
1.1 Yat Limanı ve Marina İşletmeciliği	4
1.2. Aydın İlinde Mevcut Durum	7
1.2.1. Kuşadası	7
1.2.2. Didim D-Marin.....	8
1.3. Muğla İlinde Mevcut Durum.....	10
1.3.1. Bodrum.....	10
1.3.2. Marmaris	12
1.3.3. Turgut Reis.....	16
1.3.4. Fethiye	16
1.3.5. Göcek.....	17
1.4. Bölgede Yer Alan Belli Başlı Limanların Diğer Limanlarla Karşılaştırmalı Analizi	18
1.5 BAZI ÖNEMLİ YAT LİMANLARI İLE BÖLGE LİMANLARININ KARŞILAŞTIRMASI	19
BÖLÜM 2 BÖLGEDE YAT İŞLETMECİLİĞİ	24
BÖLÜM 3 BÖLGEDE YAT İNŞA FAALİYETLERİ	27
BÖLÜM 4 SONUÇ.....	31

GİRİŞ

Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde bu potansiyelin tam olarak değerlendirilebildiğini söylemek pek mümkün değildir. En azından güney ve batı kıyılarımızın mevcut doğal, tarihsel ve kültürel potansiyelinin ve buna bağlı çekim özelliklerinin ötesinde bu talebi artıracak veya söz konusu bölgeleri tanıttacak yatırımların ve gerekli tedbirlerin alınmadığı bir gerçektir.

Son dönemde limanların özel sektöre devri ve/veya marina yapım ve işletmeciliğinde kamunun sadece düzenleyici ve denetleyici bir rol üstlenmesi, öte yandan yat üreticilerimizin bütün dünyaya yayılan üretimleri önemli gelişmeler arasında sıralanabilir.

Yatçılık sektörü kapsamında; deniz turizmi ve yatçıların oluşturduğu deniz trafiği, marina altyapısı ve işletmesi ile yat imalatı anlaşılmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde bölgede yer alan marinalar teknik özellikleri bakımından ayrı ayrı incelenmiş, Aydın ve Muğla illerindeki mevcut durum ortaya konmuştur. Bölgede yar alan marinalar çok boyutlu ölçekleme analiz yöntemi ile değerlendirilmiş, bu kapsamda bölge limanları önce kendi arasında daha sonra ise diğer dünya limanları ile karşılaştırılarak birbirleriyle olan benzerlik ilişkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde ise bölgedeki yat işletmeciliği incelenmiş, tekne en, boy ve tonaj kriterlerine göre bir sorgulama yapılmıştır.

Üçüncü bölümde bölgedeki yat inşa faaliyetleri ve yan sanayisi ele alınmıştır. Ülkemizde ve TR32 Bölgesi'nde yat inşa ve san sanayisinin mevcut durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise sektöre ilişkin genel tedbir ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

BÖLÜM 1 GÜNEY EGE BÖLGESİ'NDE DENİZ TURİZMİ FAALİYETLERİ

Deniz turizmi, deniz araçları ile yapılan, turizm amaçlı meslek faaliyetleri ile onu doğrudan destekleyen deniz faaliyetleridir (Deniz Ticaret Odası, 2010).

Yat Turizmi Yönetmeliği kapsamında düzenlenen faaliyetler T.C Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın 24.07.2009 tarih ve 27298 sayılı kararı ile Deniz Turizmi Yönetmeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. İlgili yönetmeliğe göre deniz turizmi kapsamında yer alan faaliyetler aşağıda belirtilmiştir.

- Yat limanı ve marina işletmeciliği
- Yat yatırım ve işletmeciliği
- Kruvaziyer turizm ve feribot işletmeciliği
- Su sporları ve dalış turizmi işletmeciliği

1.1 Yat Limanı ve Marina İşletmeciliği

Akdeniz Çanağı olarak adlandırılan bölgede bugün itibariyle yaklaşık 800.000 adet yatın seyir halinde olduğu tahmin edilmekte ve bu rakama her yıl 50.000-60.000 yat ilave edilmektedir.

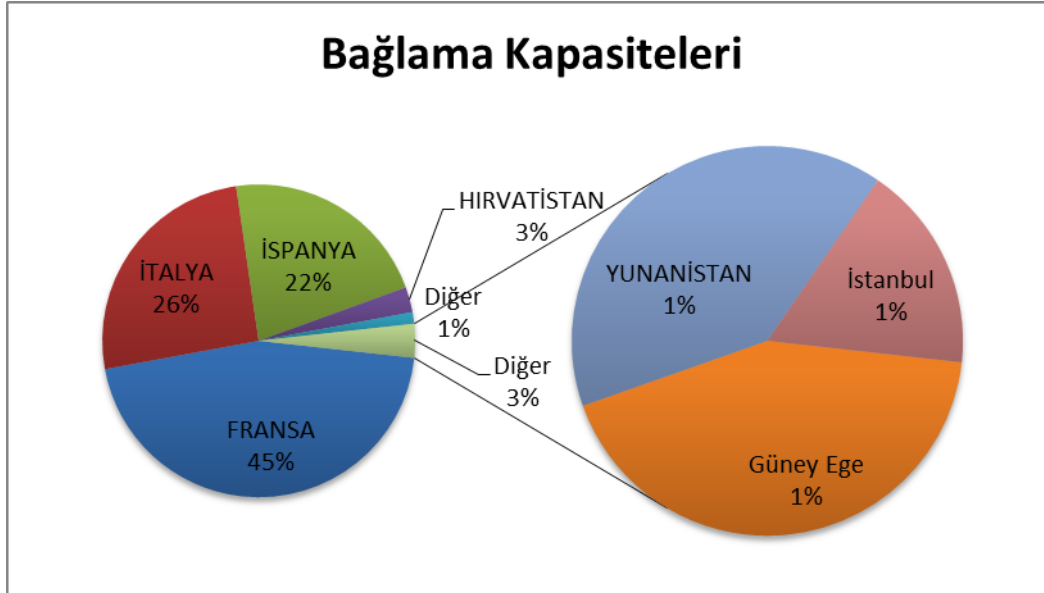
Dünyada başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere ABD, Japonya, Kanada gibi ülkelerin sektör dernekleri ve federasyonlarının üyesi olduğu ICOMIA (International Council of Marine Industry Associations) tarafından yat ve tekne endüstrisi ile ilgili değerlendirmeler analizler ve istatistiki çalışmalar yapılmaktadır. Bugün yapılan tahminlere göre içinde yer aldığımız Akdeniz Çanağı'nda toplam bağlama kapasitesi TURSAB'ın (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği) raporunda ICOMIA referans gösterilerek şu şekilde belirtilmiştir:

- Fransa için 227.000,
- İspanya için 109.000,
- İtalya için 128.000,
- Hırvatistan için 13.000,
- Yunanistan için 7.000,

olmak üzere toplam yaklaşık 500.000'dir.

Türkiye'nin bağlama kapasitesi ise 10.800 civarındadır. Buna göre; Akdeniz Çanağı'nda marinaların yat bağlama kapasitesi eksikliği %80 doluluk oranına göre 240.000 civarındadır.

Şekil 1. Akdeniz Çanağı'nda Marinaların Yat Bağlama Kapasiteleri

Kaynak: Denizcilik Müsteşarlığı, 2010.

Bağlama kapasitelerindeki eksiklik nedeniyle diğer ülkeler geleceğe yönelik olarak bağlama kapasitelerini artıracak projeler üretmeye başlamışlardır. Örneğin;

- Fransa, 72 adet yeni marina yatırımı ile ilave 7.000 adet yeni bağlama yeri,
- İtalya, 2014 yılına kadar 60 adet marina yatırımı,
- Hırvatistan ise on yıl içerisinde bağlama kapasitesini 33.000'e çıkaracak yatırımları hedeflemiştir (TURSAB, 2009).

Türkiye'de ve bölgemizde mevcut limanlar ise söz konusu yoğunluğu karşılamak için son zamanlarda kapasite üzerinde hizmet vermeye başlamışlardır (Referans Gazetesi, 2008). Bu durum fiyatlara da yansımış, önceden diğer ülkelere oranla daha düşük olana bağlama, çekme atma ve bakım onarım işçilik ücretleri artış göstermiştir.

Marinalarda sadece yeni tesis açma değil aynı zamanda mevcut tesisleri iyileştirme çalışmaları da yapılmıştır. Günümüzde yat sahipleri teknelerinin bakım ve onarım işlerini yaptırabilecekleri, yarış rotalarına yakın, kuvvetli rüzgârlara karşı korunaklı, sosyal olanaklar bakımından zengin marinaları tercih etmektedir. Bu eğilim, marinaların alt yapı ve üst yapı özelliklerinin önem kazanmasına yol açmıştır.

Mega yatların uğrak yapabilecekleri, karaya çıkıp kışlama hizmeti alabileceği sintine ve balast suyunu boşaltabileceği modern tesislere sahip olan marinalar gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu amaçla kurulan yeni marinalar, gerekli koşulları kısa zamanda sağlayarak dünya çapında önemli marinalarla rekabet edebilecek düzeye gelmiştir. Örneğin TURSAB raporunda yer alan 22 marinadan 16 tanesi Super Ports 2008 katalogunda yer almış, 8 tanesi ise Altın Çıpa ödülüne layık görülmüştür.

Tablo 1. Yılları İtibariyle Turist Sayıları ve Artış Hızı

Yıllar	Denizyoluyla Gelen Yolcu Sayısı	Ülkemize Gelen Toplam Turist Sayısı	%
2000	1.144.185	10.428.153	11
2001	1.137.887	11.619.909	9,8
2002	743, 875	13.248.176	5,6
2003	986, 261	13.956.405	7,1
2004	1.180.509	17.546.466	6,7
2005	1.320.064	21.124.886	6,2
2006	1.457.194	19.819.833	7,4
2007	1.742.906	23.340.911	7,5
2008	2.408.567	26.030.490	14

Kaynak: Denizcilik Müsteşarlığı, 2010

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2006 yılında turist sayısı 23.148.669 iken bu sayı 2008 yılında 26.030.490'e ulaşmıştır.

Gelen turist sayısındaki artışa rağmen kişi başı bırakılan döviz miktarı 600 dolara kadar düşmüştür. Bu düşüşün temel nedeni, uygulanmaya başlanan her şey dâhil sistemidir. Yatla gelen bir turistin normal bir turistten yaklaşık olarak 3 kat fazla döviz kazandırdığı belirlenmiştir. Marinacılık sürekli değişken ve yatırım maliyetleri bakımından yüksek bir sektör olması sebebiyle işletmelerin karlılığının korunması bir zorunluluk haline gelmiştir. Türkiye'de ise marinalar ücretlerini En x Boy kriteri üzerinden hesaplamaktadır. Dünyada yeni yapılan uygulama ise bağlama yerlerinin alan bazında kiralanması veya bağlama yerinin kişiye özel bir hale getirilmesidir. Bu sisteme göre her teknenin yeri belli ve sabittir. Bu değişik dönemlerde aynı marinaya uğrak yapan bir tekne sahibi için önemli bir avantajdır. Söz konusu sistem ülkemizde yakın gelecekte özellikle mega yatlar için uygulanabilir bir sistem değildir, zira uygulanan yap-işlet-devret sistemi nedeni ile bu yöntemin bazı marinalarda uygulanamayacağı görülmektedir.

Bölgemiz yat yatırımı ve yat limanı ve marina işletmeciliği yönünden oldukça gelişmiştir. TR 32 Bölgesinde yer alan yat limanları marinalar ve kruvaziyer turizminin mevcut durumu aşağıda kapsamlı olarak incelenecektir.

1.2. Aydın İlinde Mevcut Durum

Kuşadası ve Didim ilçelerinde 2 adet marina ve 1 adet kruvaziyer limanı bulunmaktadır. Bunlar; Türkiye'de kurulan ilk marinalardan Setur Kuşadası Marina, 5 altın çıpalı Didim D- Marin ve en yoğun kruvaziyer limanlarından olan Egeport Kuşadası Yolcu Limanı'dır. Sözü edilen limanların özelliklerine aşağıda sırasıyla değinilmektedir.

1.2.1. Kuşadası

1.2.1.1. Setur Kuşadası Marina

Yat limanları ve marinaların kurulmasına ilişkin kanunun yayımlanmasından sonra 1972 yılında kurulmuştur. Liman özelleştirilmiş olup halen Setur Marina tarafından işletilmektedir. Limanın teknik özellikleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo2. Setur Kuşadası Marina Teknik Özellikleri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	3752 N 2715 E
Fenerler	Fl.R.3s 5M-Fl.G.3s 5M
Hâkim Rüzgâr	Kuzey Kuzey batı
Max. Uzunluk	70m
Max Derinlik	7m
Lift Kapasite	80 ton
Karada Kapasite	350
Denizde Kapasite	175
Rihtım adedi	Var
Mavi Bayrak	-
5 Altın Çıpa	-

Kaynak: www.seturmarinas.com, b.t

Marina bu özellikleri ile her yıl binlerce turiste ev sahipliği yapmaktadır. İşletmeci kuruluş yat sahipleri ve işletmecileri için gerekli olan alt yapı ve üst yapı yenilemelerini periyodik olarak yapmaktadır. Yine marina içinde yer alan yat market, restoranlar, kafeler ve alışveriş merkezi gibi olanaklar yatçıların hizmetindedir. Marina özellikle

mart ayından sonra hareketlenmeye başlamaktadır. Bağlama fiyatlarının komşu Sisam Adası'na kıyasla daha ucuz olması ve özellikle bakım onarım konusunda uygun maliyet ve üst kalite hizmeti sunulması sebebiyle Alman, Amerikan, İtalyan ve Fransız yatçıların uğrak yaptığı yoğun trafiğe sahip bir limandır.

1.2.1.2. Egeports Kuşadası

Bölgenin en önemli Kruvaziyer limanlarından olan Kuşadası yolcu limanı her yıl yüzlerce yolcu gemisinin uğrak yaptığı güvenli bir limandır. Liman, Kuşadası ve civar yerleşim yerleri için hayati bir öneme sahiptir. Turizme dayalı ekonomiye sahip olan bu yerleşim yerleri limanın hinterlandı konumundadır. Yerli ve yabancı turistleri getiren yüzlerce gemi bölge insanın en önemli geçim kaynağıdır. Kuşadası yolcu limanı 28 Nisan 2008 tarihinde 30 yıllığına Egeports'a kiralanmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre yıllar itibariyle limana uğrak yapan gemi sayısı ve gümrük kapısından giriş ve çıkış yapan yolcu sayıları Tablo 1.3'te görülmektedir.

Tablo 3. Yıllar İtibariyle Kuşadası Limanına Uğrak Yapan Gemi Sayısı

2005		2006		2007		2008		2009	
Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
441	301105	471	368696	613	466677	601	518872	506	642746

Kaynak: Deniz ticareti Genel Müdürlüğü, 2010

1.2.2. Didim D-Marin

Liman 2009 yılında hizmete açılmış olup ana yat limanı statüsündedir. Akdeniz Çanağı'nda seyir eden yat sayısı yaklaşık 700.000 olarak belirtilmektedir. Ülkemizin bu pastadan aldığı payı daha da artırmak üzere kurulan D-Marin Yüksek Planlama Kurulu kararı ile özel bir yap-işlet-devret modeli ile 99 yıllığına kiralama usulü ile inşa edilmiştir.

Liman yapılırken birincil kitle olarak mega yat sahipleri hedef alındığından mega yat için ayrılan yer diğer yatlara ayrılan alan itibariyle görece daha büyüktür. Liman, açıldığı yıl yaklaşık 1000 adet yata hizmet vermiştir. İleri mühendislik tekniklerinin kullanıldığı marina Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yat işletme belgeli tesis olarak belirlenmiş, yapılan araştırmalar sonucunda haiz olduğu özellikler bakımından The Yacht Harbour Organization tarafından dünyanın en iyi marinalarına verilen 5 altın çıpa ödülünü almış ve aynı yıl dünya Super Ports kataloguna girmeyi de başarmıştır. Bakım onarım amaçlı olarak kullanılan ve özellikle boya işleri için büyük önem arz

eden kapalı hangara sahiptir. Bakım onarım işlemleri ise taşeron aracılığı ile yürütülmektedir.

Marina Müdürü Murat Yaprak tarafından verilen bilgilere göre, özellikle liman art bölgesinde hizmet veren tesislerin yat sahiplerinin beklediği hizmet kalitesine uygunluğunun artırılması; bu kapsamda bölgede yer alan otellerin yeme-içme yerlerinin ve teknik hizmet veren tesislerin hizmet anlayışında revizyona gidilmesi ve bugüne kadar hizmet verilen alman İngiliz ve İtalyan pazarlarından Norveç, Danimarka gibi yeni pazarlara girilmesi gerekmektedir.

Marinada hali hazırda hizmet alan yatların ortalama uzunluğu 18 metre civarına yaklaşmış olup marina mega yatlar için güvenli bir uğrak yeri olma hedefini yakalamış durumdadır. Marina çeşitli etkinlikler ve kampanyalar düzenlenerek marinanın tanınırlığı ve doluluk oranı artırılmaya çalışılmaktadır. Yat yarışları ya da bilinen adları ile 'Regata' lara katılım sağlanmıştır. Buna son örnek ise İstanbul Cup yarışıdır. Yakın zamanda marina sınırları dâhilinde bir boat show etkinliği düzenlenerek ölü sezon olarak tabir edilen zamanda bile yatçıların ve meraklıların ilgisi çekilmeye çalışılmıştır (Kişisel İletişim; 01.11.2010).

Kuruluşundan sonra hizmet kalitesini artıran marina gerek mega yatlar gerek bölgede seyreden feribotların yanaşması için uygun bir uğrak yeri olmayı hedeflemektedir. Tablo 1.2 de marinanın teknik özellikleri belirtilmiştir.

Tablo 4. D-Marın Didim

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	37 06' 20" N 27 17 02 E
Fenerler	Fl.G 5s 5M-Fl.R 5s 5M
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Derinlik	10
Lift Kapasite	400
Karada Kapasite	600
Denizde Kapasite	580
Rıhtım adedi	5
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

1.3. Muğla İlinde Mevcut Durum

Bodrum Marmaris Fethiye, Datça, Dalyan gibi turistik ilçeleri bünyesi bulunduran Muğla ili deniz turizmi açısından çok önemli bir ildir. Başta Bodrum olmak üzere birçok ilçede halk geçimini turizmden sağlamaktadır. Yatçılık, balıkçılık ve su altı sporları bölgede oldukça gelişmiştir. İilde yer alan yat limanları aşağıda incelenmiştir.

1.3.1. Bodrum

Bodrum tarih boyunca doğal güzellikleri ile turistlerin, elverişli yapısı ile de denizcilerin uğrak yaptığı bir yerleşim yeridir. Sadece bölgeye özgü olan Bodrum guleti beyaz boyalı bodrum evleri kadar özel bir yapıdır. Bodrum'da 1 adet ana, 1 adet tali ve 2 adet yat yanaşma yeri olmak üzere toplam 4 adet Kültür ve Turizm Bakanlığında onaylı deniz turizmi tesisi bulunmaktadır (Deniz Ticaret Odası Sektör Raporu, 2009).

1.3.1.1. Bodrum Yalı Kavak Marina

2004 yılında hizmete giren marina Bodrum Yalıkavak mevkiinde yer almaktadır. Bünyesinde 1 adet klinik de bulunduran marina sert güney rüzgârlarına karşı korumalı mendireği sayesinde yatçılar için güvenli bir uğrak yeridir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yat işletme belgeli ana yat limanı statüsü verilen marinanın teknik özellikleri Tablo 2.1.1'de görülmektedir.

Tablo 5.Yalı Kavak Marina Teknik Özellikleri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	37 06' 20" N 27 17 02 E
Fenerler	Fl.G 5s 5M-Fl.R 5s 5M
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Derinlik	10
Lift Kapasite	100
Karada Kapasite	100
Denizde Kapasite	336
Rihtım adedi	5
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

Kaynak: <http://www.portbodrum.com/marinaplus.asp>

1.3.1.2. Milta Bodrum Yat Limanı

1976 yılında hizmete açılan marina önceleri Turban Bodrum Marina İşletmeleri adıyla faaliyet göstermiş, 1997 yılında özelleştirilmiş ve 2002 yılında Doğan Holding bünyesinde bulunan Milta gruba katılmıştır.

Önceleri 125 olan yat kapasitesi yapılan eklemeler ve düzenlemeler sonucu bugün 475'i denizde 50'si karada olmak üzere toplam 525'e yükselmiştir. (Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İstatistikleri, 2009) Bu marina Turizm İşletme Belgeli tesisler statüsünde olup yat çekek yeri klasmanında yer almaktadır.

En güçlü yönlerinden bir tanesi bir şehir marinası olmasıdır. Marina Bodrum limanın içinde yer almakta ve eşsiz kale manzarasıyla birçok turistin ilgisini çekmektedir. Doğan Holding tarafından işletilmekte olan marina 2008 yılında The Yacht Harbour Organization tarafından dünyanın en iyi limanlarına verilen 5 Altın Çıpa ile ödüllendirilmiştir.

Tablo 6. Milta Marina Teknik Özellikleri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	37 02 00 N 27 25 50 E
Fenerler	Fl.G 5s 9M-Fl.R 5s 8M
Hakim Rüzgar	Kuzey- K. Batı
Max uzunluk	100
Max Derinlik	10
Lift Kapasite	100
Karada Kapasite	50
Denizde Kapasite	475
Rıhtım adedi	6
Mavi Bayrak	6 ponton
5 Altın Çıpa	Var

1.3.1.3. Yat Lift Yat Çekek Yeri

Bu çekek yerinin herhangi bir iskelesi yoktur. Karada 400 yat kapasiteli bir işletme olan Yat Lift yatçılara sadece bakım onarım ve kışlama amaçlı hizmetler vermektedir. Buna rağmen işçilik kalitesi yüksek fiyatlar ise nispeten uygun olduğu için birçok yatçının ağustos ayı sonlarında rağbet gösterdiği bir işletmedir. Ünlü yazar Rod Heikell boya ve üst güverte işçiliğinden duyduğu memnuniyeti aylık yatçılık dergisi Yachthing Monthly 'de belirtmiştir. Çokluk bakım masrafları bir yatın değerinin %15'ini oluşturduğundan ve uzun zaman aldığından bu tür işlerin doğru kişiye yaptırılması çok önemlidir.

Tablo 7.Yat Lift Teknik Özellikleri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	37 02 00 N 27 25 50 E
Fenerler	Fl.G 5s 9M-Fl.R 5s 8M
Hakim Rüzgar	Kuzey- K. Batı
Max Derinlik	100
Lift Kapasite	70
Karada Kapasite	400
Denizde Kapasite	
Rıhtım adedi	
Mavi Bayrak	Yok

Kaynak: Yachting Pages, 2009

1.3.1.4. Ağınlar Yat Çekmek Yeri

Ağınlar çekmek yeri 1961 yılında hizmete açılmıştır. Tesis Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm yat işletmeli tesis statüsünde yat çekmek yeri olarak sınıflandırılmıştır. Tesis 34.000m² 'lik bir alan üzerine kurulmuştur. Kurulduğu günden itibaren 100'ün üzerinde imalat gerçekleştiren tesis, Bodrum'a özgü gulet tipi teknenin yanı sıra ketch ve ayna tip yat imalatı da yapmaktadır. Bugüne kadar 28.5 metre uzunluğunda alüminyum tekne ve 42 metre uzunluğundaki ahşap tekne klasik gemi inşa yöntemleri ile başarı ile inşa edilmiştir. Hali hazırda kıyıda 2 adet yatın inşası devam etmektedir. Tesis yeniden yapılandırma sürecine girmiş olup yapılan bu yenileme çalışmaları ile 450 tonluk lifti ile bölgenin en yüksek kapasiteli liftine sahip olmuştur.

1.3.2. Marmaris

Bölgenin önemli cazibe merkezlerinden olan Marmaris tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahibi yapmıştır. İlçede denizcilik faaliyetleri Rodos'a yakınlığı ve Ege adalarına açılan bir liman kenti olması dolayısıyla çok eski tarihlerden itibaren yoğun bir şekilde gelişmiştir. Marmaris sınırları içerisinde 1 adet ana yat limanı, 1 adet tali yat limanı, 3 adet yat çekmek yeri ve 2 adet yat yanaşma yeri olmak üzere toplam 7 adet yat limanı yer almaktadır.

1.3.2.1. Marmaris Yat Limanı

Limanın projesi 1985 yılında imzalanmış, yapımı ise 1986 yılında tamamlanmıştır. Liman birçok yerli ve yabancı yatçıya tarafından ziyaret edilmiştir. Marinanın ana dalgakıranı 305 metre uzunlukta olup beton blok bir yapı şeklinde uzanmaktadır. Bunun dışında marinada sırasıyla 453, 840 ve 740 metre uzunluğunda 3 adet daha beton rıhtım ve 900 metre uzunluğunda yüzer rıhtım bulunmaktadır. Liman Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Turizm işletmesi belgeli yat limanı statüsünde olup ana yat limanı özelliği taşımaktadır. Liman The Yacht Harbour Association tarafından 5 Altın Çıpa ödülüne layık görülmüştür. Limanın teknik özellikleri Tablo 2.2.1'de belirtilmiştir.

Tablo 8.Marmaris Yat Limanı Teknik Özellikleri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	36 49 05N 28 18 32 E
Fenerler	Belirtilmemiş
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Uzunluk	100
Max Derinlik	10
Lift Kapasite	330
Karada Kapasite	1300
Denizde Kapasite	1000
Rıhtım adedi	4 adet
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

Kaynak: Yachting Pages, 2009

1.3.2.2. Martı Marina

1997 yılında hizmete giren marina, Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm yatırım belgeli yat limanı statüsünde olup tali bir yat limanıdır. Polaris adlı mendirekten başka Mira, Spicia, Nova ve Venus olmak üzere toplam 5 adet rıhtımı ve bunlara bağlı 14 adet parmak iskele bulunmaktadır. Yüzer olarak inşa edilen bu rıhtımlar sayesinde deniz suyunun sirkülasyonu ile deniz suyunun temiz kalması sağlanmıştır. Bu özellikleri ile mavi bayrak almaya hak kazanan marina aynı zamanda The Yacht Harbour Association üyesidir. Marina yine aynı kuruluş tarafından 2005 yılında 5 Altın Çıpalı marina ödülüne layık görülmüştür. Marina ile ilgili teknik özellikler tabloda yer almaktadır.

Tablo 9.Martı Marina Teknik Özellikleri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	37 02 00 N 27 25 50 E
Fenerler	Fl.G 5s 9M-Fl.R 5s 8M
Hakim Rüzgar	Kuzey- K. Batı
Max uzunluk	100
Max Derinlik	10
Lift Kapasite	100
Karada Kapasite	50
Denizde Kapasite	475
Rıhtım adedi	6 ponton
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

Kaynak: Yachting Pages, 2009

1.3.2.3. Kumlumbükü Yat Club

Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm işletmesi belgeli yat limanı statüsünde olan tesis, yat yanaşma yeri olarak hizmet vermektedir. Çoğunlukla deniz yoluyla erişim sağlanan tesiste 1 adet rıhtım bulunmaktadır. Çam ormanları ile iç içe olan yanaşma yeri bu özelliğiyle yerli ve yabancı birçok yatçının uğrak yaptığı bir yerdir. Karada herhangi bir kışlama hizmeti vermeyen tesiste onarım bakım hizmeti de verilmemektedir. Buna rağmen yatçılara iskelede su, elektrik hizmetleri duş ve yeme içme gibi sosyal imkânlar sağlanmaktadır. (www.kumlubukuyachtclub.com\anasayfa.html)

1.3.2.4. Marmaris Netsel Marina

Marina 1989 yılında kurulmuş olup 2005 yılında yapılan özelleştirme sonucunda Setur Marina ve Torunlar Gayrimenkul ortaklığı tarafından işletilmeye başlanmıştır. Halen ülkemizdeki ilk 3 marinadan biridir. Marmaris merkezde bulunması, yatçıların gümrük ve pasaport işlemleri marina içinde tek elden yapabilecekleri ender marinalardan biri olması, Göcek, Datça, Gökova, Bodrum gibi yerlere olan yakınlığı marinanın tercih edilme nedenleridir. Marina zorlu hava koşullarında dahi her iki taraftan da güvenli mendirekler ile çevrilmiştir. Mendireklere bağlı olarak 9 adet yüzer iskele mevcut olup bunların ortalama boyu yaklaşık 80 metredir. Marina giriş ve çıkışlarına güvenlik amacıyla 2 adet fener yerleştirilmiştir. Marinanın teknik özellikleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 10. Marmaris Netsel Marina

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	36 51 02 N 28 16 38 E
Fenerler	Belirtilmemiş
Hakim Rüzgar	Karayel
Max Uzunluk	85
Max Derinlik	18
Lift Kapasite	100
Karada Kapasite	50
Denizde Kapasite	720
Rıhtım adedi	9 adet
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	-

Kaynak: Yachting Pages, 2009

1.3.2.5. Albatros Yat Çekme Yeri

Marina, Kültür ve Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından turizm işletmesi belgeli yat limanı statüsünde olan bir yat çekme yeridir.

Albatros Marina, Marmaris'in yalnızca 1.300 metre doğusunda Yıldız Yarımadası'na yakın, Adaköy' de yer almaktadır. Marmaris'ten Fethiye'ye kadar 'Turkuvaz Sahil' olarak bilinen bölgede pek çok gizli girinti ve sakin koy bulunmaktadır. İlginç tarihi kalıntılar, plajlar ve dalış alanları tüm bölgeye yayılmış haldedir.

Marinanın teknik özellikleri Tablo 2.2.5'te belirtilmiştir.

Tablo 11. Albatros Yat Çekme Yeri

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	37 06' 20" N 27 17 02 E
Fenerler	Fl.G 5s 5M-Fl.R 5s 5M
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Derinlik	18
Lift Kapasite	20
Karada Kapasite	150
Denizde Kapasite	220
Rıhtım adedi	Belirtilmemiş
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

1.3.3. Turgut Reis

1.3.3.1. D- Marin Turgut Reis

15 Nisan 2003 tarihinde yapımına başlanan marina, sadece bir uğrak limanı değil aynı zamanda bir bakım onarım alışveriş sosyal tesisleri ile modern bir marina'dır.

Karada 100.000 denizde 110.000 olmak üzere toplam da 210.000 m2 alana sahip olan marina'da yat bağlama kapasiteleri denizde 550 kara da 100 adettir. Boyu 15 metre olan çoğunluk tek direkli yelkenliler, ketchler ve motor yatlar için 15 adet parmak iskele 15 metre ve 50 metre arasında olan yelkenli motor yat ve diğer sair deniz araçları için tonoz bağlama sistemleri kullanılmıştır.

Tablo 12. D-Marin Turgut Reis

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	36 59' 57" N 27 15' 19" E
Fenerler	R.FI.5.0sn G.FI.5.0 sn
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Uzunluk	100
Max Derinlik	8
Lift Kapasite	100
Karada Kapasite	100
Denizde Kapasite	550
Rihtim adedi	6 ponton
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

Kaynak: Yachting Pages, 2009

1.3.4. Fethiye

1.3.4.1. Ece Saray Marina

Tesis, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Turizm işletme ve Yatırım belgeli yat limanları statüsündedir. Bakanlık tarafından yat yanaşma yeri olarak sınıflandırılan tesis içinde bulundurduğu butik otelle yatçılara hem denizde hem de karada hizmet vermektedir. Kuruluşunun ardından kısa zamanda The Yacht Harbour Association tarafından 5 altın çıpa ile ödüllendirilen tesis The Yacht Harbour Association kayıtlarına göre denizde 400 adet yata hizmet verme kapasitesine sahiptir. Ana mendirek haricinde 5 adet parmak iskele ve 1 adet VIP iskele tesisin bünyesinde yer almaktadır.

Tablo 13. Fethiye Ece Saray Marina

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	36° 37' 55" N 29° 06' 10" E
Fenerler	Fi WR 7-4 M
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Uzunluk	100
Max Derinlik	8
Lift Kapasite	Belirtilmemiş
Karada Kapasite	Belirtilmemiş
Denizde Kapasite	200
Rıhtım adedi	6 ponton
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

1.3.5. Göcek

1.3.5.1. Club Marina

Tablo 14. Club Marina

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	36 45 00 N - 28 55 05 E
Fenerler	Belirtilmemiş
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max. Uzunluk	100
Max Derinlik	8
Lift Kapasite	Belirtilmemiş
Karada Kapasite	Belirtilmemiş
Denizde Kapasite	200
Rıhtım adedi	7
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Belirtilmemiş

1.3.5.2. Port Göcek

Tesis, Kültür ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Turizm işletme ve Yatırım belgeli yat limanları statüsündedir. Tesis Bakanlık tarafından yat çekek yeri olarak sınıflandırılmıştır. 1999 yılında hizmete açılan tesis, Türkon Holding bünyesinde faaliyet göstermektedir. Tesis, hem mavi bayrak hem de 5 altın çıpa ile ödüllendirilmiştir.

Tablo 15. Port Göcek

Marina Teknik Özellikleri	
Koordinatlar	36 44 09 N - 28 56 E
Fenerler	Belirtilmemiş
Hakim Rüzgar	Belirtilmemiş
Max Uzunluk	100
Max Derinlik	8
Lift Kapasite	-
Karada Kapasite	400
Denizde Kapasite	7
Rıhtım adedi	Var
Mavi Bayrak	Var
5 Altın Çıpa	Var

Kaynak: Yachting Pages, 2009

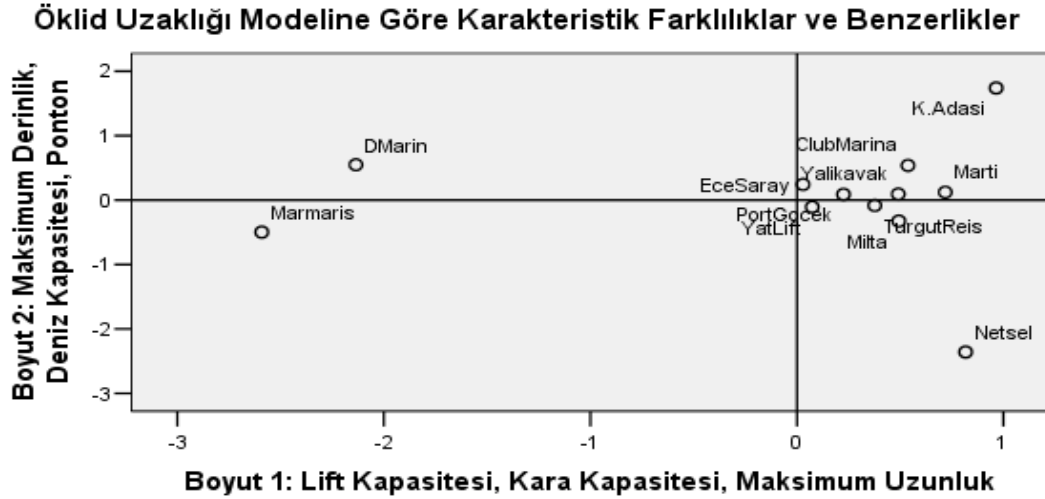
1.4. Bölgede Yer Alan Belli Başlı Limanların Diğer Limanlarla Karşılaştırmalı Analizi

Bölgemizde yer alan marinalara ait bilgiler aşağıda toplu olarak sunulmuştur. Bu bilgilerin ışığında öklit uzaklığı modeline göre bir analiz yapılmıştır.

Tablo 16: Bölgede yer alan belli başlı yat limanlarının teknik özellikleri

Teknik Özellikler	AYDIN		MUĞLA									
	Setur K.Adası	D-Marin	Yalı kavak	Milta	Yat Lift	Turgut Reis	Marmaris	Marlı	Netsel	Ece Saray	Club Marina	Port Göcek
Max. Uzunluk	70m	-	100	100	100	100	100	100	85	100	100	100
Derinlik	7m	-	10	10	10	8	10	10	18	8	8	8
Lift Kapasitesi	80 ton	Max 400	100	100	70	100	330	60	100	-	-	-
Denizde	175	580	336	475	-	550	1000	301	720	400	200	400
Rıhtım/Ponton adedi		1	5	6 ponton	-	6 ponton	4 adet	5 adet	9 adet	6 ponton	7	7
5 Altın Çıpa	Var	Var	Var	Var	-	Var	Var	Var	-	Var	Var	Var

Şekil 2: Öklid Uzaklık Modeliyle Marinalarının İncelenmesi

SPSS program çıktısına bakıldığında bölgede yer alan marinalardan Club marina, Ece Saray, Port Göcek gibi limanların lift kapasitesi kara kapasitesi maksimum uzunluk gibi kriterler yönünden benzeştiğini; Port Göcek, Club Marina gibi marinaların ise maksimum derinlik, denizde kapasite ve iskele-ponton sayısı bakımından benzeştiğini görmek mümkündür. Aynı analizin sonuçlarına göre, bölgede yer alan Kuşadası, Netsel ve Marmaris limanlarının diğerlerine göre farklılık gösterdiği ve Didim ve Marmaris limanının kendi içlerinde bir birine benzer teknik özellikleri olduğu söylenebilir.

1.5 BAZI ÖNEMLİ YAT LİMANLARI İLE BÖLGE LİMANLARININ KARŞILAŞTIRMASI

Yurtdışında belli başlı yat limanları ile karşılaştırıldığında, daha yüksek yat bağlama kapasitesi ve daha yüksek trafik yoğunluğuna sahip limanlardan bazılarının 5 altın çıpa almaya hak kazanamadığı ve hatta The Yacht Harbour Association'a bile üye olmadığı görülmektedir. Buna rağmen bunlar isimlerini kanıtlamış limanlardır. Bu durumda 5 altın çıpa henüz dünya çapında kendini markalaştırma sürecinde olan limanlar için bir prestij ödülü olarak görülebilir. Yatçılar tarafından yapılan değerlendirmelerde kendileri için önemli olan şeyin alt ve üst yapı özellikleri, tatlı su durumu ve sosyal imkânlar olduğu, daha önce uğrak yapan yatçıların görüşlerinin marina seçimi konusunda çok daha önemli bir faktör olduğu ortaya konmuştur.

Aşağıda iki tabloda ülkemizde ve dünyadaki önemli marinalar baz kriterler üzerinden değerlendirilmiştir. Özellikle bir kısım süper zenginler tarafından tercih edilen

TR32 Bölgesi Yatçılık Faaliyetleri

limanların bağlama kapasitelerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu marinalarının süper yatlar tarafından uğrak yeri olmasının sebebi doğal güzellikleri olduğu kadar hinterlandının gelişmiş olmasıdır. Bu limanların ortalama bağlama ücretleri 2500-3500€ kadar çıkabilmektedir. Ülkemizdeki bağlama ücretleri göz önüne alındığında bu rakamlar oldukça yüksektir. Görüldüğü üzere bağlama ücretlerinin düşük olması da marina işletmesinin doluluk oranını etkilememektedir.

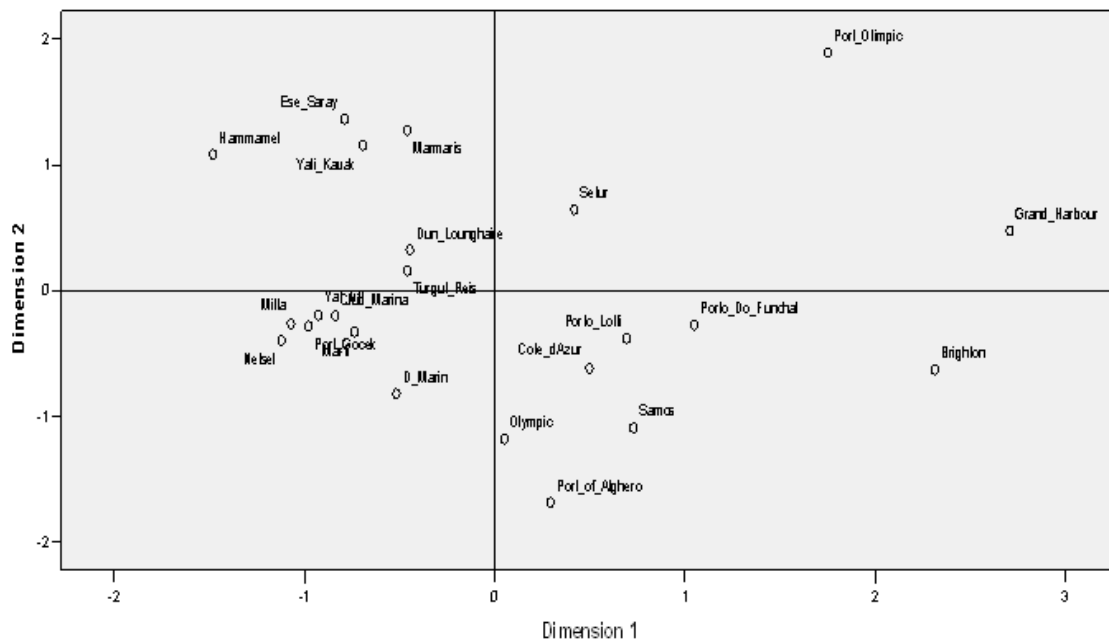
YURT DIŞI

Teknik Özellikler	İngiltere	İspanya	İsrail	Fransa	İtalya	İrlanda	Yunanistan	Yunanistan2	Portekiz	İtalya3	Malta	Tunus
	Brighton	Port Olympic	Ashkelon	St Tropez, Cote d'Azur, France	Porto Loffi	Dun loughaire	Samos	Olympic	Porto Do Funchal	Sardina Port of Alghero	Grand Harbour	Hammamet
Max. Uzunluk (metre)	37	30	45	65	100	30	50	40	20	60	100	110
Max. Derinlik (metre)	2	6	6	4,5	8	4	3,7	3,8	3,5	4,5	18	6
Lift Kapasitesi (ton)	60	600	100	100	160	80	80	200	25	90	-	150
Yat kapasitesi (adet)	1600	740	600	800	548	820	260	685	240	1500	197	700
Rıhtım/Ponton adedi	20	17	8	10	7	-	5	11	4	31	8	14
5 Altın Çıpa	Var	-	-	-	-	Var	-	-	-	-	-	-

Yachting Pages, 2010 ilgili sayfalardan çeviri yapılarak aktarılmıştır.

Derived Stimulus Configuration

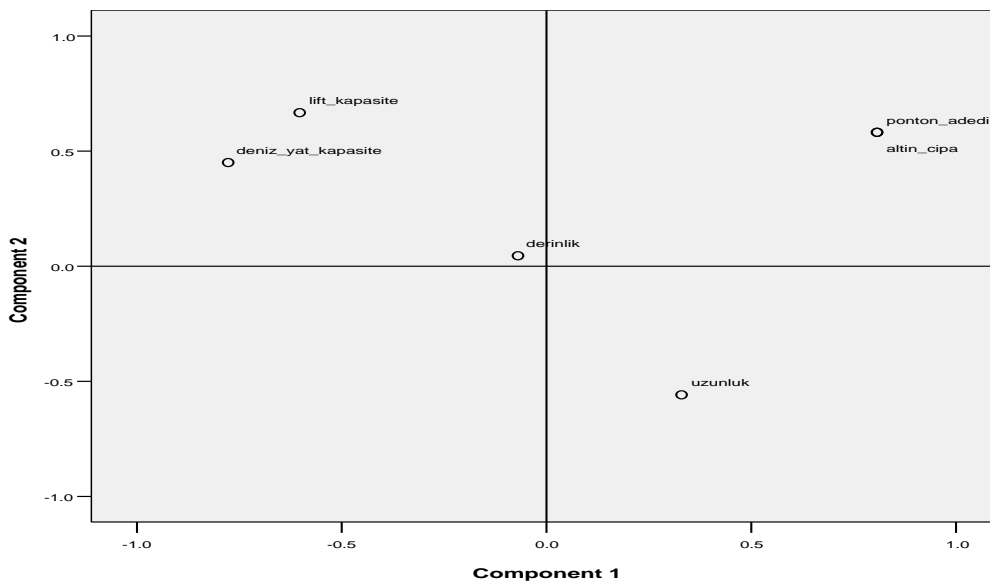
Euclidean distance model

Component Matrix(a)

	Component	
	1	2
Uzunluk	,330	-,559
Derinlik	-,070	,045
Lift_kapasite	-,603	,667
Deniz_yat_kapasite	-,777	,450
Ponton_adi	,807	,582
Altin_cipa	,807	,582

Component Plot

Yukarıdaki tablo ve SPSS program çıktılarına bakıldığında derinlik kriterinin marinalar açısından çok ayırt edici olmadığı gözlemlenmektedir. Limanlar teknik özellikleri bakımından değerlendirildiğinde, Turgut Reis D-Marin, Milta, Netsel marinaların 1. boyutta benzer küme içinde olduğu söylenebilir. Benzer bir diğer kümelenme Ece Saray, Hammamet, Yalı Kavak, Marmaris, Don Lounghaire marinalarının lift kapasitesi ve denizde kapasite kriterleri yönünden birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Özellikle 3 liman; Port Olympic, Brighton ve Grand Harbour benzerlik bakımından oldukça birbirinden farklı bölgelerde yer almaktadır. Bir başka husus ise analizde benzer çıkan limanların doluluk oranı ve bağlama ücretleri karşılaştırıldığında benzerlik göstermediğidir. Dolayısı ile limanların teknik özellikler bakımından benzer olması yatçıların taleplerini ve marina yönetiminin belirlediği ücretleri etkilemediği ortaya çıkmaktadır.

Bu, yatçıların ve marina yönetiminin baz aldığı diğer kriterlerin de göz önüne alınması gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Yat sahipleri öncelikle prestijli marinaları tercih etmektedir. Zira yat sektörü lüks bir sektördür. O limanın çevresi, kimlerin uğrak yaptığı, tanınırlığı bağlama yeri seçimi açısından önemlidir. Marina yönetimleri ise arz talep eğrisi mantığıyla fiyatlarını oluştururken rekabet faktörünü de dikkate almak durumundadır.

Bütün bu analizler dikkate alındığında bölgemizde bulunan limanların tek eksikliğin tanıtım olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi için uluslararası fuarlara katılım sağlanmalı, yat dergilerinde daha fazla yer alınmalı ve en önemlisi müşteri memnuniyeti sağlanarak onların kendi ülkelerinde bölgemizin reklamını yapması sağlanmalıdır.

Bu bağlamda hali hazırda devam etmekte olan marina tanıtım faaliyetleri bölgesel çapta olmaktan uzaklaşmalı, bilinçli bir şekilde geliştirilmeli, özellikle regatalara sponsor olunmalı, ucuz fiyat kötü hizmet yerine makul fiyat kaliteli hizmet anlayışına geçilmelidir.

Marina yönetimi aynı zamanda yat sahibinin tüm ihtiyaçlarını yat limanı içerisinde karşılayabileceği bir üst yapı çalışması veya iyileştirmesi yapmalıdır. Bu kapsamda mevcut teknolojik alt yapının geliştirilmesi, bakım onarım atölyelerinin yeniden düzenlenmesi, yat sahibinin günlük işlerinde veya periyodik bakımlarında kullanacağı malzemelerin yurt dışından getirilmesi yerine kolaylıkla malzeme temin edilebilecek yat marketlerin oluşturulması, marinaların yaşayan bir mekan olarak çeşitli kültürel ve sanatsal faaliyetlere ev sahipliği yapabilecek duruma getirilmesi, sadece yabancı ya sahiplerin değil yerli yat sahiplerinin ve denize yatçılığa gönül verenlerin buluşma yeri olarak marinaların düzenlenmesi, çalışan personelin sürekli eğitime tabi tutulması, yeni gelişen trendlerin uygulanmasına yönelik yapılan çalışmaların artırılması, marina sınırları içinde hizmet veren diğer firmaların mevcut durumu göz önüne alınarak daha kaliteli hizmet verebilmelerini sağlamak amacıyla gerekli düzenlemelerin süratle yapılması bölgenin yat turizminden aldığı payı artıracaktır.

BÖLÜM 2 BÖLGEDE YAT İŞLETMCLİĞİ

BÖLÜM 2 BÖLGEDE YAT İŞLETMECİLİĞİ

Bölgenin Türkiye ve dünyadaki öneminin daha iyi anlaşılması için uluslararası sektörün genel durumuna bakmak yerinde olacaktır.

Bugün, dünya çapında 800 bin kişinin yat ve tekne imalat servis bakım onarım ve sanayisinde çalıştığı ve bu endüstrinin yıllık 50 milyar dolar ciroya sahip olduğu istatistikî verilerde yer almaktadır İstatistiklere bakıldığında dünyadaki ekonomik buhran döneminde dâhi yat ve tekne imalat sanayisinin ve satışların gelişme ve yükselme trendi içinde olduğu görülmektedir.

Ulusal mevzuatta "Yat" deyimi; yat tipinde inşa edilmiş, gezi ve spor amacıyla yararlanılan, taşıyacakları yatçı sayısı 36'yı geçmeyen, yük veya yolcu gemisi niteliğinde olmayan, tonilato belgelerinde "Ticari Yat" veya "Özel Yat" olarak belirtilen deniz araçlarını nitelemektedir.

Türk ticaret filosunda yer alan yat sayıları ve artış miktarı tabloda yer almaktadır.

Şekil 3: Ticaret Filomuzun Yıllar Bazında Gelişimi

Türk Deniz Ticaret Filosu Gemi Cinslerinin DWT ve Adet Bazında Yıllık Gelişimi

(150 GT ve Üzeri Gemiler, 10'lu Grup)

Gemi Cinsi (10'lu Grup)	Yıllar					
	2007		2008		2009	
	Adet	DWT	Adet	DWT	Adet	DWT
Kuru Yük Gemileri (Genel Kargo)	480	1.683.396	502	1.748.799	508	1.768.424
Dökme Yük Gemileri	100	3.392.390	98	3.430.690	100	3.633.125
Konteyner Gemileri	55	622.893	59	683.778	66	767.738
Sıvı / Gaz Taşıyan Tankerler	201	1.437.834	209	1.527.137	224	1.833.360
Yolcu Gemileri	201	41.656	209	40.312	228	40.677
Hizmet Gemileri	63	50.862	71	54.444	71	40.538
Römorkörler	104	2.590	112	3.088	113	3.088
Deniz Araçları	108	4.155	123	2.826	139	2.826
Balıkçı Gemileri	194	31.834	201	28.370	205	28.409
Sportif ve Eğlence Amaçlı Tekneler Yatlar	45	2.131	65	2.474	68	2.402
Toplam	1.551	7.269.241	1.649	7.521.919	1.722	8.150.588

Kaynak Denizcilik Müsteşarlığı, 2010

Açıkça görüleceği gibi filomuzda özel ve ticari yatların sayısı oldukça azdır.

2009 yılına kadar uygulanan yüksek vergi oranları yüzünden Türk yat sahipleri Panama ve Malta bayraklarına yatlarını tescil ettirirken 2009 yılı sonunda yapılan MTV uygulamasındaki yasal düzenleme, ÖTV'nin sıfırlanması ve KDV'nin yüzde 1'e çekilmesi (vergisiz fiyatı örneğin 100 bin TL olan bir motor yattan 27 bin 400 TL tutarında ÖTV+KDV yerine, sadece 1000 TL (yüzde 1) vergi alınması) sonucu 2010 yılında 430 adet yat Türk bayrağına geçmiştir.

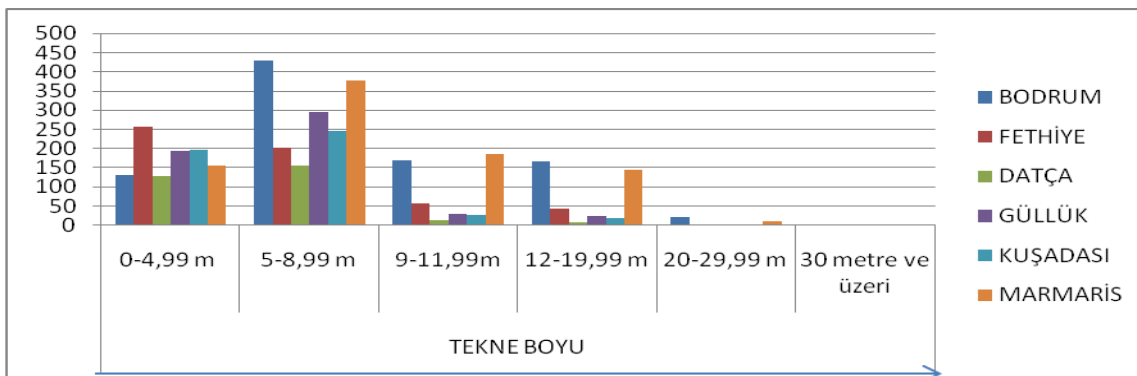
Bölgede Kuşadası (Aydın) ve Bodrum, Marmaris, Güllük, Datça, Fethiye (Muğla) liman başkanlıkları olmak üzere toplam 6 liman başkanlığı bulunmaktadır.

Söz konusu liman başkanlıklarına kayıtlı tekne sayıları tekne boyu bazında tabloda görülmektedir.

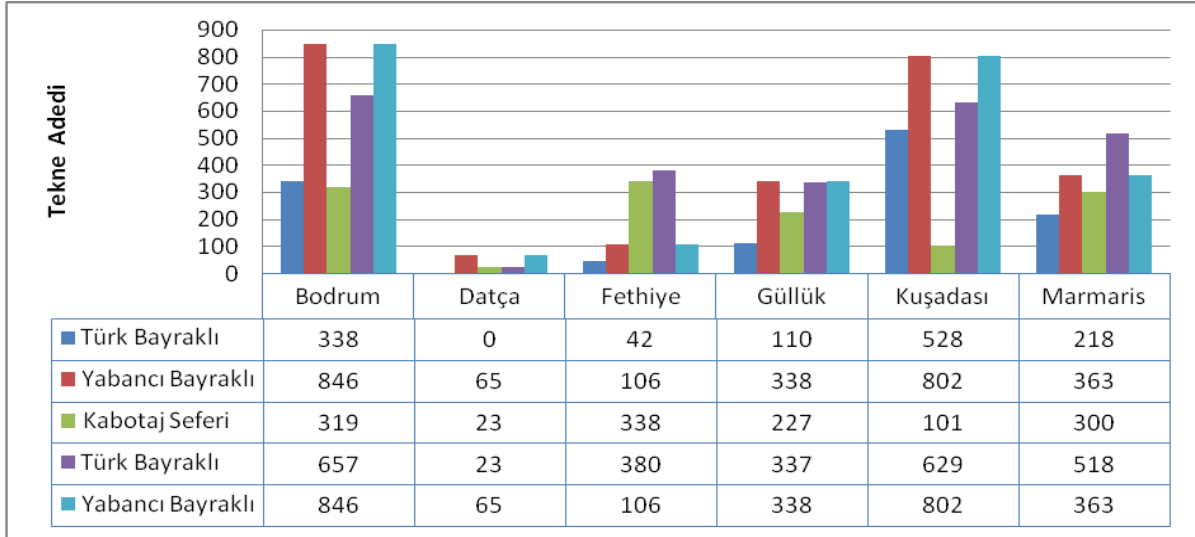
Tablo 17: Bağlama Kütüğüne Kayıtlı Teknelerin Güney Ege Bölgesi Liman Başkanlıkları Bazında

LİMAN BAŞKANLIĞI	TEKNE BOYU						TOPLAM (ADET)
	0-4,99 m	5-8,99 m	9-11,99m	12-19,99 m	20-29,99 m	30 metre ve üzeri	
Bodrum	131	429	169	168	22	1	920
Fethiye	256	201	58	44	2	0	561
Datça	128	156	14	8	0	0	306
Güllük	194	294	30	24	0	0	542
Kuşadası	197	245	27	18	0	0	487
Marmaris	156	376	186	144	11	2	875
Toplam	1062	1701	484	406	35	3	3691

Şekil 4: Liman Başkanlıkları Bazında Kayıtlı Teknelerin Boylarına Göre Dağılımları

Şekil 5: İşlem Gören Gemilerin Liman Başkanlıkları Bazında Dağılımı

Kaynak: Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü,2010

BÖLÜM 3 BÖLGEDE YAT İNŞA FAALİYETLERİ

Yat imalat sektörü, yüksek gelir grubundan turist çeken ve 12 ay devamlı gelir sağlayan bir sektördür. Aynı zamanda diğer sektörlerle ve diğer iş kollarına verdiği destek bakımından lokomotif sektör konumundadır. Yat üretim maliyet bütçesinin yaklaşık dörtte üçü yan sanayi tarafından paylaşılmaktadır.

2008				2007
Sıra No	Ülke	Proje sayısı	Toplam boy(m)	Sıra No
1	İtalya	427	15.090	1
2	ABD	104	4.057	2
3	Hollanda	65	3.138	3
4	Almanya	31	2.783	5
5	Tayvan	71	2.094	6
6	İngiltere	57	1.764	4
7	Türkiye	38	1.590	9
8	Avustralya	21	811	-
9	Çin	23	675	10
10	Yeni Zelanda	13	527	7

Ülkemizde genelde 20-25 metreye kadar ahşap yelkenliler ve 22 metreye kadar olan motor yatların imalatı yapılmaktadır. Son zamanlarda yaşanan ekonomik krizin etkisiyle sektör 2008 yılında düşüşe geçmiş olsa da, 2010 yılı itibariyle sektörün yeniden toparlanmaya geçtiği görülmektedir.

Yat imalat sektörü, yüksek gelir grubundan turist çeken ve 12 ay devamlı gelir sağlayan bir sektördür. Aynı zamanda diğer sektörlerle ve diğer iş kollarına verdiği destek bakımından lokomotif sektör konumundadır. Yat üretim maliyet bütçesinin yaklaşık dörtte üçü yan sanayi tarafından paylaşılmaktadır.

TR32 Bölgesinde yer alan Aydın ve Muğla il sınırları dahilinde inşa edilen yatların ünü kalitesi ve fiyatı bakımından çoktan ülke sınırlarımızı aşmış durumdadır. Özellikle Fethiye, Marmaris, Bodrum, Bozburun'da irili ufaklı birçok tekne imal bakım ve onarım yerleri bulunmaktadır. Yat inşa sektörü emek yoğun bir sektördür. Yapılan ince işçilik bir yatı diğerlerinden benzersiz kılan en büyük faktördür. Ülkemizde önceleri eski teknikerlerle yapılan üretim son zamanlarda verilen teşvikler ve piyasa rekabetinin artması sonucu ileri teknolojiyle yapılan üretime dönmüştür. GRP (Glass-Reinforced Plastic) ve alüminyum son zamanlarda fazlasıyla kullanılan bir inşa materyali olmasına rağmen sac ve özellikle ahşap sektördeki ağırlığını hala korumaktadır.

Bodrum Ticaret Odası'ndan alınan bilgilere göre, Bodrum tersanelerinde imal edilen yatlardan elde edilen gelirin % 70'i ihracattan sağlanmaktadır. Bir diğer deyişle, deniz ulaşım araçları imalatı sektörü, hem diğer sektörleri harekete geçiren önemli bir lokomotif sektör olarak, hem de ihracattan sağladığı gelire ülke ekonomisine katkı sağlayarak öne çıkmaktadır. 1124 km kıyı uzunluğuna sahip Muğla'da 131 koy bulunmaktadır. Aynı zamanda Denizcilik Müsteşarlığı verilerine göre Muğla'da 156 adet tekne imal ve çekek alanı bulunmaktadır (Denizcilik Müsteşarlığı Denizyolu Taşıma İstatistikleri 2010) .

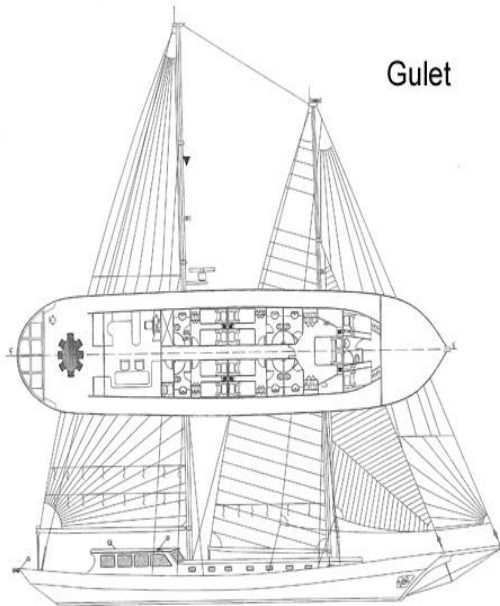
Muğla ili deniz ulaşım araçları imalatı sektörü için önemli gelişmelerden biri, "Akdeniz yat imalatı ve deniz turizminde cazibe merkezi olmak" vizyonuyla yola çıkan Bodrum yat imalatı iş kümesi çalışmalarıdır. Bu proje AB projesi kapsamında Dış Ticaret Müsteşarlığı ve İhracat Genel Müdürlüğü öncülüğünde yürütülen Türkiye Kümelenme Stratejisi'ni geliştirmek için yapılmış bir projede, Muğla yatçılığın merkezi olarak pilot bölge seçilmiştir. Muğla'da üretimi yapılan yatların %80'e yakın bir kısmı Bodrum'da imal edilmektedir. Dolayısıyla yerel paydaşlar tarafından kümelenme projesi kapsamında yapılacak çalışmaların Muğla'nın genelinden ziyade Bodrum'a odaklanmasının daha faydalı olacağı ifade edilmiştir. Küme, Bodrum'da yerleşmiş olan yüksek nitelikte "mavi yakalı" iş gücünün yanı sıra eğitimleri olmamasına rağmen çok yetenekli ustaların varlığından yararlanmaktadır. (clusterturkey.com)

Bölgemizde ihracata yönelik özel ve ticari yat imalatı 70'li yılların başında başlamıştır. Özellikle küçük ve orta ölçekte üretim yapan aile şirketi yapısındaki işletmelerde, ahşap ustalığı ile ön plana çıkan ve usta çırak ilişkisi ile geçmişten gelen bir yapı tekniği kullanılmaktadır. Geleneksel yöntemler günümüz teknolojsi ile entegre edilerek üretim yapılmaktadır.

Bodrum bölgesinde faaliyet gösteren tesislerin dağılımı tabloda verilmiştir.

İmalatçı İşletmeler

Yer	Üretim	Çekmek Yeri	Üretim ve Çekmek Yeri	Toplam
İçmeler	30	2	6	38
Tavşanburnu	9	1	0	10
Gümbet	0	1	0	1
Ortakent	1	0	0	1
Yalıkavak	1	0	3	4
Yalıçiftlik	0	0	1	1
Turgut Reis	0	0	1	1
Total	41	4	11	56

Kendine özgü bir yat tipi olan BODRUM GULETİ, inşaat yat işletmeciliği ve mavi yolculuktan elde edilen gelir ve istihdam edilen personel bakımından bölgenin önemli geçim kaynaklarından biridir.

Yat inşada kullanılan teknikler gemi inşa ile benzerlik gösterir. Tahta iskeleler veya çelik profiller üzerinde inşa edilmeye başlanan yat kullanılacak olan malzemenin cinsine göre ya blok montaj yöntemi ya da klasik yöntemlerle inşa edilmektedir.

Yatın ana gövdesi ve su altı imal edildikten sonra güvertesi ve diğer üst yapısı birleştirilir. Bu noktadan sonra teknenin makine donanımı elektrik ve su tesisatı ardından arması takılır. Yat inşa firmaları bir kez yatı imal edip suya indirdikten sonra yat sahibi sahip olduğu yatın bakımını yapabilecek usta arayışına girer. İşte yat inşa yan sanayinin önemi buradan gelmektedir. Deniz hata götürmeyeceğinden dolayı en ufak bir arıza seyirde büyük problemlere yol açacaktır. Bölgemizde bakım tamir onarım anlamında nitelikli eleman ve yetişmiş ustalar vardır. Bu ustalar o kadar ünlüdür ki İspanya'dan Almanya'dan sadece yat boyatmaya gelen yat sahipleri bile vardır. Zira korozyon, sakal, pas, ozmoz gibi sorunlar tedavi edilmezse yat sahipleri için durum çok daha can sıkıcı bir hal alabilir.

Makine motor ustaları, kaynakçılar ,marangozlar, tesisatçılar, elektrik ustaları hatta buzdolabı tamircileri bile yat inşa sektörünün birer üyesidir. Yat sahibi veya ustalar için elzem olan bir diğer önemli unsur ise malzemeleri tedarik edebilecekleri bir yer bulmaktır. Burada yat marketlerin önemi ortaya çıkmaktadır. Yat marketler halat, sintine pompası, omega kilit bayrak boya havşa başlı vida, notik yayınlar, boya, astar, vernik gibi olmazsa olmazların bulunduğu yerlerdir. Tam teçhizatlı yat marketlerden biri de Kuşadası yat limanında bulunmaktadır. Rekabetin çetin olduğu bu süper lüks sektörde marina bünyesinde yar alan yan sanayi işletmelerinin kalitesi bile uğrak yapan yat sayısını etkilemektedir.

BÖLÜM 4 SONUÇ

TR32 bölgesinde marinacılık faaliyetlerin gelişmesi için,

- Yat limanlarının alt ve üst yapıları modernize edilmelidir
- Hinterlandının sahip olduğu özellikler ön plana çıkarılmalıdır
- Yurtdışında emsal marinalar ile kıyaslama yapılarak doluluk oranlarında görülen farklılıkların nedenleri ile etüt edilmelidir
- Uluslararası tanınırlığı artırmak amacı ile önde gelen fuarlara katılım sağlanmalıdır
- Markalaşma çalışmalarına gerekli önem verilmelidir
- Sadece yabancı yat sahiplerine değil, yerli yat sahiplerine de avantajlar sunulmalıdır
- Yapılacak düzenlemeler ile marina işletmeciliği konusunda yetkin eğitim verilmelidir. Günlük planlar yerine geleceğe yönelik gerçekçi hedefler belirlenmelidir.
- Yapılacak faaliyetlerle marinalar sadece güvenli bir uğrak yerinden olmaktan çıkarılıp 4 mevsim yaşayan bir mekân haline dönüştürülmelidir-
- Marina bünyesinde yer alan diğer işletme ve taşeronların da aynı kalite ile hizmet vermesi sağlanmalı ve bu doğrultuda gerekli destek verilmelidir
- Hali hazırda orta gelirli ve 50 yaş üstü Alman Fransız müşteri profilinin yanı sıra Norveç, İsveç, İspanya gibi ülkelerde gerekli pazarlama faaliyetleri yürütülerek yeni arayışlarına hız verilmelidir.
- Bürokratik işlemlerden kaynaklanan zorluklar asgariye indirilmelidir
- Lift tonajları yükseltilmeli ve gerekli bakımlar periyodik olarak yapılmalıdır.
- Bağlama çekme atma ve diğer hizmet ücretlerinin tekrar düzenlenmesi
- Bakım onarım sahalarının belirlenerek kapalı hangarlar kurularak mevcut alt yapı iyileştirilmelidir.

Yat işletmeciliğinde ise bölgede günü birlik yat turları oldukça revaçta olmakla beraber süratle yeni düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır. Acentaların yaptığı toptan rezervasyon ile kar marjları oldukça düşmüştür. Ayrıca guletlerin çoğunun eski olması bakım tutum giderlerini de artırmaktadır. Kooperatiflere bağlı olarak yapılan bu faaliyetler ile ilgili gerekli mevzuat hükümleri revize edilmeli, hizmet kalitesi artırılmalı, fiyat kırma politikası terk edilmelidir. Bölgede ticari amaçla faaliyet gösteren Charter (kiralama) şirketleri bareboat charter usulünden kaçınmalı, kiraladığı teknelerin sigortalarını ve gerekli bakım tutumlarını düzenli olarak yaptırmalı, verdiği hizmetin kalitesi ile rekabet gücünü artırmalıdır.

Yat inşa sektöründe;

- Hali hazırda hizmet vermekte olan küçük işletmeler kayıt altına alınmalı, üretim teknikleri modernize edilmeli, ucuz iş gücü yerine kaliteli üretim yapılarak markalaşma yoluna gidilmelidir.
- OHSAS kurallarına muhakkak suretle uyulmaya çalışarak sakatlıklar ve ölümler önlenmelidir
- Yapılan düzenleme ile bu alanda faaliyet gösteren işçilerin hakları korunmalı, sigortasız işçi çalıştırmaktan vazgeçilmelidir,
- CE belgesi verebilecek tesis sayısı artırılmalıdır,
- Yat inşa sektörüne hizmet edecek ara elamanları yetiştirecek kurslar açılmalıdır,
- Global pazarlarda sahip olduğumuz avantajlar yeniden değerlendirilerek yeni bir planlama yapılmalı, yan sanayide çalışan yüzlerce kişinin hakları korunmalıdır. Özellikle Aydın'da bulunan ve kapsam içi gözüken 3 tesise süratle yenileri eklenmeli bölge insanının bu konuda ki girişimciliği artırılmalıdır.

Bu düzenlemeler yapıldığında TR32 bölgesinin yat turizmi ve diğer alt sektörlerden alacağı payın artacağı, bölge insanının denizle yeniden barışacağı öngörülmektedir.

Kaynakça

Bodrum Yat Limanı Web Sitesi Hakkımızda, <http://www.portbodrum.com/marinaplus.asp>, 24 Kasım 2010.

Kumlubükü Yat Club Web Sitesi Anasayfa, www.kumlubukuyachtclub.com/anasayfa.html, 23 Kasım 2010.

MURRAY, Bargate, Yachting Pages Superyachts Directory 2010.

Ağanlar Yat Kurum Görüşmesi.

D-Marin Didim Kurum Görüşmesi.

Kuşadası Setur Marina Kurum Görüşmesi.

Denizcilik Müsteşarlığı İzmir Bölge Müdürlüğü Kurum Görüşmesi.

Türk Loydu Kurum Görüşmesi.

İmeak Dto Bodrum Kurum Görüşmesi.

S/Y Allegria Teknesi Kaptanı Kişisel İletişim.

M/Y Corrozon Teknesi Kaptanı Kişisel İletişim.

İller Bazında Deniz Yolu Taşıma İstatistikleri 2010, Denizcilik Müsteşarlığı Yayınları.

Deniz Ticareti İstatistikleri, 2010, Denizcilik Müsteşarlığı Yayınları.